

SVOBODNA SLOVENIJA

ASO (LETO) XXVI. (20)

No. (Štev.) 38

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

21. septembra 1967

Kam gre Afrika?

V Kinshasi, prestolnici bivšega belgijskega Konga, je minuli teden nekaj dni zasedala konferenca Organizacije za afriško enotnost. Predvideno je bilo, da bo to neke vrste afriška vrhunska konferenca, toda udeležilo se je le samo 18 predsednikov afriških držav, medtem ko je ostalih 19 afriških držav poslalo le svoje nižje predstavnike.

Ta konferenca je predstavljala pester politični mozaik črnega kontinenta. Okoli iste zelene mize so sedeli predstavniki najbolj konzervativnih, kakor je Boumediennov v Alžiru in predstavniki najbolj levicarskih režimov, kakor je cesarja Haile Selasija v Abesiniji. Toda obe vrsti režimov sta se na tej konferenci združili v skupnih naporih za dokončno odpravo kolonializma v Afriki, kolonializma v zahodnem smislu. Pred očmi vseh delegatov so lebdele portugalska kolonija Angola ter Rodezija in Južna Afrika, kjer se vladajo belci.

Na zasedanju so govorili o demokratičnih načelih in pravicah afriških narodov, dasi skoro v nobeni od afriških držav danes ne vlada parlamentarna demokracija. Nasprotno, od severa čez afriško celino na jug se vlečejo režimi, ki imajo diktatorske karakteristike, nekateri najkrutejše, kakor n. pr. v Sudanu, kjer se vršijo masovne likvidacije, ki gredo v desetisoče, režimu nasprotnih plemen.

Vsa Afrika še vedno živi v mistiki antikolonializma, se pravi nasprotovanja beli rasi, čeprav ostaja in postaja vsak dan bolj navezana na gospodarstvo in se oprijemlje ideologije „belega sovražnika“.

Toda vplivi v Afriki niso ostali samo evropski, temveč sta se jim pridružila še sovjetski in kitajski, se pravi azijski. Revolucionarna režima teh dveh velesil si iščeta pristašev na črnem kontinentu, v takozvanem „tretjem svetu nevezanih držav“. S preračunano strategijo in taktiko ustvarjata ta tretji svet, ki naj bi začasno tvoril prehodno stopnjo v zadnjo, komunistično etapo osvoboditve sveta. Ker sta sovjetski in kitajski režim trenutno v sporu, odseva ta spor tudi na afriški celini, odn. zavira njen razvoj v omenjeni smeri.

Središče levicarskega vpliva na Afriko se je vsled Nasserjevega poraza v arabsko-izraelski vojni premaknilo iz Kaira v Alžir, ki hoče prevzeti vodstvo afriške upornosti. Toda, ker je večina afriških držav še vedno v procesu organiziranja, ta proces vodi do spreminjanja meja in do notranjih previranja, za kar je najboljši dokaz bivši belgijski Kongo.

Jemati je treba v poštev tudi dejstvo, da meje afriških držav v večini primerov ne odgovarjajo teritorialni razmejitvi med posameznimi plemeni, ki se razvijajo v narode, temveč so izraz evropskih kolonialnih osvojevanj minulih stoletij. Tako je razumljiva državljanska vojna v Nigeriji, v katero istočasno posegata vsled medsebojne rivalitete demokratski Zahod in komunistični Vzhod.

Kakor je krepitev nacionalizma oznaka razvoja zahodnih držav v drugi polovici dvajsetega stoletja — kar je deloma reakcija na vznik marksističnega internacionalizma v sovjetsko-kitajskem delu sveta — in ga posnemajo tudi afriške države, tako postaja vedno bolj očita delitev sveta tudi na kontinente. Zato ni čudno, da se je na konferenci v Kinshasi pojavilo geslo: „Amerika za Amerikance, Evropa za Evropejce! Zakaj torej tudi ne Afrika za Afrikance!“ In tu je jedro problematike moderne časa: kje in kdaj bodo morale biti začrtane meje med posameznimi rasami, če jih je sploh mogoče postaviti?

Nihče na konferenci ni izustil: Azija za Azijce. Ali more to pomeniti, da se črni kontinent v rasnem oziru ne čuti ogrožen od rumene celine, ali pa da se podzavestno oba že povezujeja proti belemu delu sveta? Odgovor leži v bodočnosti. Vsekakor imata oba kontinenta še dolgo pot pred seboj za dosego vsaj rahle politične enotnosti, ki

SKLEPI AFRIŠKE VRHUNSKE KONFERENCE

Po štiridnevnem zasedanju Organizacije za afriško enotnost v glavnem mestu bivšega belgijskega Konga Kinshasi so se afriški politični vodje vrnili v svoje države, z ugotovitvijo, da se jim je morda le posrečilo predramiti to vseafriško organizacijo iz spanja.

(Niso siquer rešili nobenega resnih afriških problemov, pripravili pa so pot, večinoma z novoustanovljenimi posredovalnimi komisijami, za morebitne poznejše rešitve medafriških sporov.

Ob odprtju konference je glavni tajnik organizacije Daillo Telli iz Gvineje pozval delegacije, naj „potegnejo organizacijo iz sedanjega negibnosti“.

Po štirih dneh zasedanj so delegacije mogle ugotoviti, da se jim je posrečilo napraviti naslednje sklepe:

Poslali bodo posebno mirovno komisijo, sestoječo iz šestih afriških predsednikov, pod vodstvom abesinskega cesarja Haile Selasija, v Lagos, prestolnico Nigerije, da bi dosegla konec državljanske vojne med centralno vlado in provinco Biafro. Nigerijski predsednik je sporočil, da je vsak trenutek pripravljen sprejeti to komisijo.

Kenija in Somalija, ki se že dolga leta napadata vzdolž svojih meja in si prilaščata druga drugo, dele ozemlja z velikimi žrtvami na obeh straneh, bosta prenehali s spopadi ter se bodo njuni predstavniki proti koncu letošnjega leta sestali na mirovno konferenco pod predsedstvom zambijskega predsednika Kennetha Kaunda.

Vse posredovalne akcije bo odslej naprej vodil posebej za to ustanovljen odbor.

Ustanovil se je 17 članski odbor, ki naj pomaga „osvobodilnim gibanjem“ v Rodeziji, Južni Afriki in portugalski Angoli proti gospodstvu belcev.

Na zasedanju so obtožili zahodne sile pomoči Izraelu proti Arabcem in jih obsodili „zaradi njihove podpore ostankov belih režimov v Rodeziji, Južni Afriki in Angoli“.

Delegacije so tudi izglasovale resolucijo, s katero obtožujejo Izrael, da je sedaj tuja okupacijska sila na afriškem ozemlju in da se mora s tega ozemlja umakniti. V Kinshasi so Afrikanci v prid Egiptu raztegnili pojem afriškega ozemlja čez Sueški prekop na Sinajski polotok, medtem ko že od zgraditve sueškega prekopa dalje nekateri zemljepisci smatrajo prekop za dokončno razmejitveno črto med afriško in azijsko celino.

Naslednje vrhunske zasedanje nameravajo afriški vodje imeti prihodnje leto v Alžiru. Pred tem se bodo njihovi zunanji ministri sestali na svojo konferenco v Zambiji, februarja prihodnjega leta.

Na zaključek zasedanja je priletel tudi glavni tajnik ZN U Thant ter je pozval navzoče, da naj se čim bolj združijo, „kajti v nasprotnem slučaju ne bodo mogle afriške države preživeti bodoče zgodovine. Prav tako je treba nacionalizem impregnirati z internacionalizmom,“ je trdil U. Thant, „kajti mednarodno sodelovanje že ni več samo ideal, ki si ga želimo, temveč nujnost. Če se hočemo izogniti kolektivnemu samomoru.“

Garmichaelovo sovraštvo do ZDA

Komunistični vodja ameriških črncev, 24-letni Stokely Carmichael, se je, kakor je znano, udeležil nedavne konference OLAS-a v Havani v Kubi. Od tam je odpotoval v države za železno zaveso, nato pa v Alžir, kjer je imel pred nedavnim v Oranu govor pred funkcionarji Boumediennove levicarske stranke.

Iz njegovih izjav odseva izredno sovraštvo do obstoječega demokratskega reda v ZDA, ter predanost revolucionarni ideji Castrovega kova. Govoril je med drugim tole:

„Moja generacija je sklenila zgraditi orožje in začeti oborožen boj kot osnovno taktiko, mestne gverile. 400 let smo poskušali mirno živeti v belci, toda rezultat so linčani otroci in požgane cerkve.“

Nastopali bomo na naslednji način: medtem ko se ZDA borijo v tujih državah, n. pr. v Vietnamu, jo bomo izpodkopavali in enkrat za vselej uničili to strašilo. Nočemo črne države znotraj ZDA. Hočemo ostati raztreseni, obko-

ljevatni tovarne ter jih tako z večjo lahkoto minirati in uničevati.

Hočemo se boriti skupaj s „tretjim svetom“, kajti veliko se moremo naučiti od tistih, ki delajo revolucije. Dokler ne bodo uničeni francoski, angleški in ameriški imperijalizem, ne bomo mirovali.

Nujno je treba uničiti ZDA, ker so čiste, ki uničujejo človeštvo.“

Carmichael je označil miroljubnega črnškega vodjo Martina Lutera Kinga, ki je dobil Nobelovo nagrado za mir, za „strahopetca“ ter se jezil, ker Kingova Organizacija za napredek črncev ni proti vojni v Vietnamu.

„Afrika je naša domovina. Ne moremo biti pristaši družbe, ki se bori proti našim bratom v Afriki, ki podpira Izrael, Salazarja in Južno Afriko.“

Carmichael je nadalje dejal, da je „krivično, ker je ameriški narod preveč bogat“ in da je „škandalozno, da nekateri ameriški komunistični vodje berejo marksistične avtorje s kozarcem whiskeya v roki.“

Gibanje za delitev Kitajske

Iz Pekinga so začela prihajati poročila o možnostih ločitve južnega dela Kitajske od ostale države. Središče tega gibanja je v Kantonu, kjer je prišlo v minulih tednih do krvavih spopadov med pristaši in nasprotniki Maočetunga.

Pekinski komunistični režim se boji delitve Kitajske na dve: vzdolž meje med severno in južno Kitajsko. V južnem delu Kitajske večina prebivalstva namreč ni etnično kitajska ter so najbolj separatistično nastrojene province Kvantung, Junan, Ivangsi in Kvejčov.

Pekinski radio je pretekli teden posvetil dolge oddaje napadom proti Tao Čuju, visokemu komunističnemu funkcionarju, ki ga je Maočetung izgnal iz partije. Pekinski krogi smatrajo Tao Čuja za centralno osebnost separatističnega gibanja na Kitajskem ter ga je pekinski radio obtožil, da „stremi za tem, da bi postal despotski vladar južne Kitajske“.

je pod vplivom razkrajalne marksistične ideologije pač ne bosta mogla doseči.

Tu leži odgovornost in dolžnost svobodnega belega sveta do črne celine, ob resnem vprašanju: Kam gre Afrika?

Vzdolž kitajsko-hongkonške meje je kitajska vojska potegnila več vrst bojeve žice in minirala področje, da bi s tem preprečila beg stotin kitajskih državljanov v svobodo v Hongkong. Doslej bega množice ljudi tudi s strojničnimi napadi na svobodo iščoč Kitajce niso mogli ustaviti.

22. REDNO ZASEDANJE ZN

V New Yorku so se v ponedeljek, 18. septembra, sestali zastopniki 122 držav, članice Organizacije Združenih narodov ter so zaključili izredno zasedanje te svetovne ustanove. Spor med Arabci ter Izraelom so prenesli na 22. redno zasedanje glavne skupščine, ki se je pa začelo v torek, 19. septembra. Za predsednika tega zasedanja je bil izvoljen romunski zunanji minister Corneliu Manescu.

Glavni tajnik ZN U Thant v svojem letnem poročilu glavno skupščino ZN opozarja, da na bližnjem vzhodu lahko pride vsak trenutek do obnovitve vojne med Arabci in Izraelom, če ZN ne bodo rešili spora med njimi. Predlaga naj Varnostni svet znova vzame to vprašanje v razpravo. Njegove seje naj bodo tajne.

I Z T E D N A V T E D E N

Papež Pavel VI. je izjavil, da bo šel na operacijo, če bodo zdravniki ugotovili, da je to potrebno. Za ta primer je že določil tri kardinale, ki naj bi vodili upravo kat. Cerkve. Ti so: vatikanski drž. tajnik Amleto Cicognani, kamerleng Benedetto Masella in dekan kardinalskega kolegija Evgen Tisserant, če bo papež moral na operacijo, ga bodo zdravniki operirali proti koncu leta ali pa v začetku prihodnjega leta. Kot znano, je papež sedaj bolehal na vnetju sečnih organov.

Na vietnamskem bojišču ni dneva brez bojov. V nedeljo npr. so bili krvavi boji v dolini Anlao, komunisti so napadali ameriške postojanke tudi vzdolž obale v južnem Vietnamu ter jih obstreljevali s topovskimi granatami, ameriška letala pa nadaljujejo z bombardiranjem vojaških in industrijskih objektov v severnem Vietnamu. V letalskih bitkah so izgubili tudi več letal. V triletni letalski vojni proti severnemu Vietnamu so Amerikanci doslej izgubili 678 letal. V ZN je glavni tajnik U Thant izjavil, da ima poročila, da je vlada severnega Vietnama napravila dogovor z nekaterimi komunističnimi državami, po katerem je pripravljena sprejeti inozemske prostovoljce za bor-

bo proti Amerikancem s severnovietnamskimi letali. Vlada južnega Vietnama je pa zaradi korupcije odstranila iz vojske štiri svoje generale.

Zahodnonemška vlada je odločno zavrnila trditve francoskega predsednika De Gaulla med njegovim zadnjim obiskom na Poljskem, da ni nobenega dvoma, da je ozemlje, ki ga sedaj upravlja Poljska, za stalno priključeno tej državi. Nemška vlada je na zadnji seji soglasno ugotovila, da zgodovina dokazuje, da so bila področja, ki so sedaj pod poljsko državno upravo, skozi stoletja nemško ozemlje, s katerega je bilo nemško prebivalstvo krivično pregnano.

Egiptovski maršal Abdel Hakim Amer, bivši podpredsednik Združene arabske republike in glavni poveljnik egiptovskih oboroženih sil, se je pred dnevi v hišnem zaporu zastrupal. Nasser je nanj zvalil vso krivdo za zadnji egiptovski poraz pred Izraelci ter ga je odstavil kot glavnega poveljnika. Maršal Hakim Amer je bil s skupino višjih častnikov osumljen tudi zarote proti Nasserju. V Egiptu je bil zelo znan ter je bil na glasu kot človek, ki je Nasserju dajal vso podporo. Po njegovi odstranitvi sodijo, da je Nasserjev položaj precej oslavljen.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Obisk norveškega kralja

Olav V. je prvi norveški kralj, ki je bil doslej na obisku v državah Južne Amerike. Obisk je začel v Brazilu, ga nadaljeval v Čilu, odkoder je v soboto 16. t. m. prišel na dvodnevni počitek v argentinsko planinsko letovišče Bariloche, odkoder je s predsedniškim letalom prišel v ponedeljek, 18. t. m. na štiri-dnevni uradni obisk v Buenos Aires. Na letališču ga je sprejel in pozdravil predsednik republike gral. Onganía s člani svoje vlade.

Norveški kraljevski gost je v ponedeljek popoldne obiskal predsednika grala. Onganía v predsedstvu vlade, zatem vrhovno sodišče, nato pa je položil venec na spomenik Osvoboditelju San Martinu.

Med bivanjem kralja Olava V. v Argentini je bilo med člani njegovega spremstva in člani argent. vlade več razgovorov v smislu navodil kraljevskega gosta in predsednika argentinske republike za poglobitev obstoječih kulturnih in gospodarskih zvez med obema državama. V čast kralja Olava in njegovega spremstva je bilo več pogostitev ter izletov.

Obletnica osvobodilne revolucije

Dne 16. septembra je minilo 12 let, kar se je v Argentini pod vodstvom generala Lonardija začela revolucija, ki je s pomočjo oboroženih sil ter civilnega prebivalstva zrušila Peronov režim ter v državi vzpostavila demokratsko obliko vladavine.

Tega zgodovinskega dogodka so se tudi letos spominjali po vsej državi z raznimi prireditvami, ki niso bile omejene samo na vojaške garnizije, ampak so jih pripravile tudi številne civilne demokratske ustanove, zlasti Komisija za afirmiranje osvobodilne revolucije.

V proslavo osvobodilne revolucije je bila že v petek 15. septembra prijateljska večerja, na katero so bile povabljene vidne osebnosti, ki so sodelovale v osvobodilni revoluciji, na čelu z generalom Aramburjem, predsednikom vlade osvobodilne revolucije, in njenimi ministri. Vseh gostov je bilo 1.300. Dne 16. avgusta je bila po naročilu ministrstva za obrambo maša za vse žrtve osvobodilne revolucije. Navzoč je bil minister za narodno obrambo ing. Antonio Lanusse, glavni poveljniki oboroženih sil, za vojsko gral. Julio Alsogaray, za letalstvo brigadir general Adolf Alvarez in za mornarico admiral Benigno Ignacij Varela ter odlične civilne in vojaške osebnosti. Predstavniki oboroženih sil so nato tudi položili venec pred mavzolej, v katerem je na pokopališču Recoleta pokopan poveljnik osvobodilne

revolucije in njen prvi predsednik republike general Edvard Lonardi.

Predsednik Komisije za afirmiranje osvobodilne revolucije gral. Federico Toranzo Montero je ob 12. obletnici osvobodilne revolucije izdal tudi proglas na narod, v katerem poudarja demokratska načela osvobodilne revolucije, ki jih je treba venomer skrbno varovati, ter utrjevati ter na njih graditi blaginjo republike in državljanov v svobodi ter spoštovanju človeškega dostojanstva. V tem pogledu z bolj ugotavlja napake, ki so jih delale demokratske vlade po osvobodilni revoluciji, ko so svoje delavnost usmerjale v propagando za pridobivanje volivcev za svoje stranke, ne pa za utrjevanje načel osvobodilne revolucije.

Radikali

Vodstvo biv. radikalne stranke je za nedeljo 17. t. m. pripravilo novo manifestacijo. Tokrat so zanj izbrali mesto Rosario, kjer so hoteli položiti venec na spomenik argent. zastavi. Radikali so najprej po mestu manifestirali za svojo prepovedano stranko in vzklikali proti vladi. Na čelu spreveda so bili biv. predsednik države dr. Illia, podpredsednik dr. Perette, biv. predsednik stranke dr. Balbin, poslanci, župani posameznih mest in drugi funkcionarji. Policija je manifestacijo preprečila, nakar so se radikali zbrali v mestu Funes na kosilu, med katerim so govorili vidni funkcionarji biv. radikalne stranke. V svojih izjavanjih proti sedanjim vladam so bili naravnost strupeni. Po kosilu so se znova vrnili v Rosario ter skušali izvesti svoj načrt. Po uradnem sporočilu policije je proti varnostnim organom nastopil sam biv. predsednik dr. Illia, ki je enega od višjih policijskih častnikov, ki ga je prosil, naj se umakne in naj ne sili naprej, zgrabil za kravato. Ko so to opazili ostali varnostni organi, so prišli biv. predsednika dr. Illio ter ga s silo posadili v avtomobil in odpeljali na policijsko ravnateljstvo, proti ostalim manifestantom pa nastopili z vso odločnostjo, da so preprečili politično akcijo, ki ni bila dovoljena. Proti manifestantom je ponovno morala nastopiti avtomobila, ter jih je v vodenim kurki razganjala. Voden kurki so dosegli tudi dr. Illio, ki je bil ves moker, kakor tudi ostali radikalni funkcionarji. Ko je policija radikalne manifestante razpodila, je policijski častnik biv. predsednika z avtomobilom zapeljal v hotel, v katerem je stanoval. V uradnem poročilu je policija poudarila, da dr. Illia ni bil niti za trenutek aretiran, policija ga je odstranila samo zato, da je lahko učinkovito nastopila proti manifestantom.

Drugi mednarodni kongres za slovansko zgodovino v Salzburgu

Letošnji drugi mednarodni kongres za slovansko zgodovino je bil od 2. do 7. septembra znova v Salzburgu. Bil je še bolj v znaku vedno večjega zanimanja za slovanski svet, ki vedno bolj odločilno posega v svetovno dogajanje na vseh področjih. Za petdnevno zborovanje je bilo postavljeno glavno vprašanje „Pogansko in krščansko slovanstvo“.

Pokroviteljstvo nad kongresom je prevzel avstrijski kancler dr. Jožef Klaus. Udeležil se ga je osebno ter je na njem tudi govoril. Poleg zveznega konclerja so bile navzoče še druge anglede avstrijske osebnosti. Tako med drugim zunanji minister dr. Tončič in dr. Trick kot zastopnik prosvetnega ministra dr. Perčevića.

Iz Slovenije so bili navzoči: Biv. rektor ljubljanske univerze in član Akademije znanosti in umetnosti dr. Milko Kos, vseuč. prof. dr. Rudolf Kolarič, prof. dr. Jože Pogačnik, dr. Jože Vilfan z ženo, direktor Zgonik, iz ZDA so bili vseuč. prof. dr. Rado Lenček, dr. Felicijan in prof. Muhr, s Koroškega dr. Metod Turnšek.

Od cerkvenih dostojanstvenikov so se udeležili kongresa iz Zagreba tamniški nadškof kardinal dr. Šeper, salzburski nadškof dr. Rohrer, celovski škof dr. Köstner, regensburški škof dr. R. Graber in grško pravoslavni nadškof dr. Tšiter.

V častnem predstavljanju kongresa, kateremu so prisostvovali slavisti iz vseh delov sveta, je bilo 34 znanstvenikov-slavistov iz Evrope in Amerike. Med temi je bil tudi Slovenec dr. Milko Kos.

Mednarodni kongres za slovansko zgodovino se je začel 2. septembra s slavnostnim vhomom v kongresno dvorano akademškega senata — salzburskega ter regensburškega rektorja, deželnega glavarja in mestnega župana, zastopnika prosvetnega ministra ter cerkvenih dostojanstvenikov z zagrebškim nadškofom kardinalom dr. Šeperjem na čelu. Zvrstili so se pozdravi v več jezikih. Zlasti topel je bil rektorja salzburske univerze dr. René Marčiča po rodu Slovenca, na kar je imel uvodno predavanje na kongresu predsednik kongresa Poljak vseuč. prof. dr. Witold Heusel o osnovah materialne kulture pri poganskih Slovanih.

Na popoldanskem zborovanju prvega dne je govoril zvezni kancler dr. Klaus o vlogi Avstrije kot posredovalke med zahodno in vzhodno kulturo. Dr. Klaus je že ob drugih priložnostih rad govoril o tej temi, ker bi rad Avstrijo ustvaril za tako nalogo in vlogo.

V nedeljo 3. septembra ni bilo kongresnih zborovanj. Ta dan so porabili cerkveni odličniki ter laiki za razgovore in posvete, kako pripravljati pot za cerkveno zedinjenje. Teh razgovorov se je zlasti udeleževal od Slovencev dr. Metod Turnšek.

Ostali dnevi kongresa so bili izpolnjeni z intenzivnim delom. Vsak dan so bila predavanja dopoldne in popoldne, nato pa razprava o njih. Vanje so živahno posegali slavisti iz raznih držav.

žav ter narodnosti. Referati so bili v glavnem v nemščini in francoščini, nekateri tudi v angleščini. Od Slovencev so imeli predavanja dr. Milko Kos o slovanski karantanski državi, prof. dr. Jože Pogačnik o nastanku srednjeveškega slovanskega slovstva, prof. dr. Rudolf Kolarič pa o pokristjanjenju Slovencev v luči lingvističnih dognanj. Splošno so v razgovoru med udeleženci kongresa prevladovali slovanski jeziki.

Med trajanjem kongresa je bil v vseučilišni cerkvi koncert slovanskih cerkvenih pesmi, v nedeljo 3. septembra

Vinko Hafner o „razumni korekturi prejšnje gospodarske prakse in pretiranih zaostrovanj“

Člani predsedstev poslovnih združenj za obrt Ljubljane, Celja, Varaždana, Zagreba in Reke so imeli dne 2. in 3. septembra razgovore v zdravilišču Dobrna pri Celju, ki naj bi „osvetlili ne samo položaj, marveč tudi probleme in naloge obrti“.

Vprašanja, ki so bila predmet posvetovanj, so razvidna iz govora, ki ga je imel predstavnik združenj obrtnikov Vinko Hafner, podpredsednik republiškega sveta. Predstavnik kom. oblasti je v njem razložil njeno stališče do obrti družbenega in zasebnega sektorja.

Navajal je, da se je število zasebnih obrtnih delavnic od leta 1964 do 1966 povečalo od 10.346 na 11.616 (12 odst.), število zaposlenih pri zasebnih obrtnikih pa od 5.359 na 7.153 (33%). Še bolj je naraslo število oseb, ki opravljajo obrtno dejavnost kot postranski poklic. Teh je bilo registriranih konec leta 1964 1468, koncem leta 1966 pa že 4892.

Po zatirjanju govornika je do tako ugodnega napredka zasebne obrtne dejavnosti prišlo vsled uspešne rešitve več vprašanj. Med drugim so se „ustalili in objektivizirali predpisi in kriteriji za obdavčevanje obrtnikov“, večina cen obrtniških proizvodov je že dalj časa „izven administrativne kontrole“. Urejeno je tudi zdravstveno, pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Pri vsem tem pa Hafner priznava, da je „še vedno niz neresenih vprašanj, ki zavirajo razvoj obrtništva in kvarijo medsebojno zaupanje ter dobre odnose“.

V nadaljnjih izvajanjih je odgovarjal na kritike, češ, da komunistična oblast podpira zasebno obrt zaradi tega, ker da so se komunisti preprčali, „da komunistično-ekonomski družbeni sistem ne more prinesiti napredka“ ter zato „menjajo svoja načelna stališča in prakso do privatne iniciative oz. lastnine v gospodarstvu ter tako hoto ali nehoti priznavajo njeno ustvarjalno superiornost v odnosu do družbene lastnine odn. družbene organizacije proizvodnje“. Branil se je tudi pred očitki, da komunistična oblast družbeni sektor zanemarlja, neviran razvoj pa dopušča zasebni obrti.

Predstavnik izvršnega sveta si je mnogo prizadeval, da bi udeležence posveta obrtnikov prepričal, da komunisti niso doživeli popolnega neuspeha s svo-

pa je bila v salzburski stolnici staroslovska (glagolska) maša kardinala dr. Šeperja. Bilo je tudi več družabnih prireditev. Med drugim slovesen sprejem dne 4. sept. pri deželnem glavarju s pogostitvijo, ter izleti v okolico Salzburga za ogleda zanimivosti ter v Regensburg.

Prihodnji mednarodni kongres za slovansko zgodovino bo v Regensburgu na Bavarskem, za kar si je močno prizadeval regensburški škof dr. Graber. Na ta način bodo Nemci še bolj vidno dali zadostilo svetemu Metodu za grdo postopanje nemških cerkvenih oblasti z njim in za njegovo krivično obsodbo leta 870.

jim gospodarskim sistemom ter da reforme, s katero so morali prevzeti načela svobodnega gospodarstva v demokratskih državah, niso začeli izvajati zaradi gospodarskih neuspehov, ampak zato, da bi gospodarstvo „še bolj utrdili“. Očitke, da se komunistična uprava vrača na sistem privatne lastnine, je zavračal s trditvijo, da celo v kapitalističnih državah „družbeni progres gre v smeri vse večjega podružbljavanja proizvodnje in vse širšega posredovanja države na vseh področjih gospodarskega udejstvovanja“. Če komunistična uprava izdaja gotove ukrepe „v smeri večje liberalizacije gospodarstva in širšega osvobajanja tržnih zakonitosti, predstavlja to samo razumno korekturo naše prejšnje gospodarske prakse in pretiranih zaostrovanj, ne pa odstopanje od osnovnih načel naše družbene ureditve ali vračanje na preživelost“.

Glede drugega očitka, da sedanja komunistična uprava zanemarlja družbeni sektor obrti, je zatrjeval, da je nesnovan. Stagnacija obrti v družbenem sektorju odn. njeno nazadovanje v zadnjih dveh letih, je samo posledica „poostrenega delovanja ekonomskih zakonitosti sprožene za gospodarsko reformo“. Napovedal je, da bo šel razvoj v tem pogledu naprej in bodo v tem procesu „v vseh gospodarskih dejavnostih nujno zaostajale in propadale tiste gospodarske organizacije, ki še niso sposobne prilagoditi se zaostrenim pogojem gospodarjenja“. Vinko Hafner je priznal, „da je takih organizacij precej tudi v družbenem sektorju obrti“.

Napovedal je, da bodo komunisti sicer še naprej nakazovali pomoč družbenemu sektorju obrti, toda takoj je pristavil, da te pomoči „ne morejo nuditi v vsakem primeru oziroma po vsaki ceni“, kajti „kakšen ekonomski in politični smisel bi imelo brezpogojno podiranje neke konkretne proizvodnje samo zato, ker je zasnovana na družbeni lastnini, ali omejevanje neke druge proizvodnje samo zato, ker je zasnovana na zasebni lastnini“.

Zavračal je strah, da „bi nekaj tisoč zasebnih obrtnikov več moglo bistveno vplivati na celokupno gospodarsko politiko ali celo ogroziti socialistično ureditev, če bi tudi to res hoteli“.

Nastopil je tudi proti tistim, ki zagovarjajo predloge, da bi „zasebnim

V zadnjih letih se z veliko skrbjo piše o mladini. Vzgojitelji iščejo vzroke nje svobodnega obnašanja in nje upornosti proti vsemu, kar je bilo še včeraj dobro in prav. Vzrokov je več, pravi, a največjo krivdo nosijo današnje družine, ki se niso znašle v novem ritmu časa, ali, ki so kar slepo podlegle materialističnemu mišljenju in pozabile na duhovno vrednost človeka.

Anica Kralj, Zbornik Svobodne Slovenije 1963, str. 114

Seminar o manjšinskem šolskem vprašanju na Koroškem

Šolsko vprašanje za slovansko narodno manjšino na Koroškem še vedno ni zadovoljivo rešeno. Zato Slovenci na Koroškem še dosedaj nimajo zagotovljene možnosti, da bi svojo mladino res lahko vzgajali po šolah v narodnem duhu, in je še vedno izpostavljena pomembnemu vplivom. Zato je šolsko vprašanje slovenske narodne manjšine v Avstriji še vedno predmet razgovorov na slehernih srečanjih njenih predstavnikov z avstrijskimi deželnimi in zveznimi funkcionarji. S tem vprašanjem se je letos bavila tudi Koroška dijaška zveza.

Njen seminar je bil v št. Jakobu v Rožu od 1. do 3. septembra. Udeleževalo se ga je 40 slovenskih visokošolcev, srednješolcev ter učiteljev.

Udeležence seminarja je 1. septembra sprejel koroški deželni glavar Hans Sima, ki je ob tej priložnosti poudarjal vlogo slovenskega razumnika na Koroškem in v Avstriji ter važnost sodelovanja med obema narodoma v korist dežele.

Deželnemu glavarju se je za sprejem ter njegove besede zahvalil predsednik Koroške dijaške zveze Matevž Grile v obeh deželnih jezikih. Naglašal je njegovo pomembno vlogo na stikališču treh kulturnih krogov. Pozdravil je dosedanje ukrepe, ki so bili izdani glede manjšinskega šolstva, ugotovil pa, da je še vedno vrsta neresenih vprašanj. Glede teh Koroška dijaška zveza stoji na strani narodnega predstavništva koroških Slovencev ter v vsem podpira upravičene zahteve slovenske narodne manjšine. Končno ga je naprosil, naj odločno nastopi proti vsem organizacijam, ki v deželi neprestano nastopajo z grožnjami proti Slovincem in ne žele pomiritve med obema narodoma. Med takimi organizacijami vodi Heimatsobrnikiom morali s predpisi omejit tehniko opremljenost“. Debat o tem, ali ima zasebni kmet lahko samo manjši ali večji traktor ali pa nobenega, pa je proglasil za jalovo: „Saj je vendar že čas, da na taka vprašanja gledamo realistično ter z vidika splošnega napredka tehnike in znanosti“.

Koliko manj gorja, koliko manj krivic bi bilo na Slovenskem, če bi bile take besede izgovorjene že v prvih letih komunistične oblasti in ko ne bi bile vse komunistične ustanove dolgo vrsto let naravnost tekmoval v slepem izpolnjevanju Kardejevih groženj in pozivov, da je treba neusmiljeno uničiti vse „kulake“ t. j. tiste svobodne obrtnike in kmete, ki so se upirali vstopu v komunistične kolchoze, kot nevarne škodljivce „socialistične“ družbe.

dienst. Koroška dijaška zveza je razočarana nad dejstvom, da niti koroška deželna niti zvezna avstrijska vlada proti Heimatdienstu in podobnim skrajno nacionalističnim organizacijam doslej še nista nič ukrenili.

Predavanje o manjšinskem šolskem zakonu z vidika slovenske narodne manjšine je imel dr. Valentin Inzko, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev. V njem je obdelal vsa vprašanja, ki so v zvezi s slovenskim šolstvom na Koroškem ter je zlasti razčlenjeval zadevne zakonske predpise iz leta 1945, 1958 in 1959, ko je avstrijski parlament uveljavil sedanji manjšinski šolski zakon.

Predsednik koroškega deželnega sveta deželni poslanec Josef Guttenbrunner je govoril o manjšinski šolski zakonodaji s stališča koristi dežele. Slovenski narodni manjšini je priznaval pravico, da se dobro počuti v deželi. Do tega bo pa moglo priti samo tedaj, če bodo oblasti upoštevale njene predloge tudi pri reševanju manjšinskega šolskega vprašanja.

O razvoju Slovenske gimnazije v Celovcu, o njenem pomenu za slovensko narodno manjšino, za njen nadaljnji obstoj in razvoj je govoril ravnatelj gimnazije dvorni svetnik dr. Joško Tischler, učitelj Pavel Kert je pa udeležencem seminarja prikazal več filmov iz kulturnega življenja Slovencev na Koroškem.

Srečanja kulturnih delavcev Srednje Evrope v Gorici

Do njih je prišlo po zamisli osebnosti iz goriškega političnega in kulturnega življenja, nanja naj bi pa bili povabljeni v prvi vrsti kulturni delavci iz držav Srednje Evrope, t. j. iz držav naslednic biv. Avstro-Ogrske.

Letošnji kongres se je začel v soboto 9. septembra, ter je trajal do srede 14. septembra. Posvečen je bil prozi Srednje Evrope. Udeležili so se ga kulturni delavci kot zastopniki Čehov, Slovakov, Madžarov, Avstrijcev, Slovencev, Hrvatov, Srbov ter Italijanov in Furlanov. Vsi so podali poročila za svojo narodo. V imenu Slovencev sta imela referata pisateljica Mira Miheličeva iz Slovenije o sedanjem stanju umetniške proze v Sloveniji, prof. dr. Martin Jevnikar je pa v svoj referat zajel vse slovenske pesnike in pisatelje, ki ustvarjajo zunaj domovine, t. j. v zamejstvu na Tržaškem, Goriškem in Koroškem ter v svetu: v Argentini, ZDA, Kanadi in Avstraliji.

70-letnica kiparja Franceta Goršeta

Letos 26. septembra bo pravo akademski kipar Francet Gorše svojo 70-letnico. Na ta dan 1. 1897 je bil rojen v Zamostecu pri Jodražici, pod Novo Štifta. Goršetova roj-

stna hiša je bila, kot sam pravi, preprosta kmečka koča in revščina je bila njegov delež in stalni spremljevalec. Starši pa so mu dali z vzgledom in poukom dobro krščansko vzgojo, za kar jima je bil vedno zelo hvaležen in je po takšni vzgoji tudi vse življenje krščansko deloval. Menim, da mu bi med novejšimi našimi umetniki kot kristjanu in posebej katoličanu mogli najti soroden lik samo še v arhitektu Jožetu Plečniku. Obema je bila katoliška vera vedno brezpogojna absolutna resnica, a ne enemu ne drugemu niti najmanjša ovira pri umetniškemu delu.

Goršetov oče je bil v Zamostecu knjižgovez in kot večjemu otroku, ki je očetu pomagal, so se sinu v knjigah razkrile mnoge ilustracije in to ga je gnalo, da je takšno ilustrirano knjigo tudi rad prebral, kar je bila pozneje

Goršetova lepa stvar. Ko se zdaj spominjam, da je rajni Izidor Cankar tožil, da so razen Riharda Jakopiča vsi slovanski umetniki „nepismeni“, mu gotovo ta sodba ni ušla, če bi že takrat bliže poznal Goršeta, ki mu je branje svetovne literature (postavim Dostojevskega Karamazovih) tudi samemu sililo pero v roke. Tako je vsaj med izseljenimi umetniki tisti, ki je poleg Papeža najbolj „pismen“, dasi me ne sme nihče napačno razumeti, da piše o umetnosti in umetniških kakšno znanstveno stilno analizo. Baš po Izidorju Cankarju bi stilni analitik skoraj nujno moral prenehati biti likovni umetnik. Poleg zanimanja za ilustracije je odločilno vplival na Goršetovo poznejšo umetniško pot kipar, ki je v ortneški grajski kapeli restavriral stare skulpture in ga je šolar Gorše pri tem delu slučajno obiskal.

Že je bil mladi Gorše v sodraških hribih pastir in se vživljal v tajinstvenosti gozdnega življenja, ko ga je oče po nasvetu domačega nadučitelja poslal na kiparski oddelek Srednje tehnične šole v Ljubljani k profesorju Repiču, ki je fanta naučil zlasti izrezovanja iz lesa. A že ga je zajela prva svetovna vojska, med katero je služil štiri leta pod Avstrijo, a pozneje še eno leto pod Jugoslavijo. Od vojaščine ga je gnalo

na izpolnjevanje kiparstva na umetnostno akademijo v Zagrebu, kjer so bili njegovi profesorji Valdec, Frangeš in nazadnje Meštrovič, pri katerem je študij 1. 1925 zaključil s prav dobrim uspehom.

Gorše je med tistimi, še starejšimi slovenskimi umetniki, ki so se povrgli teljateljstvu in vztrajnemu študiju, in ce so Repič, Valdec in Frangeš izobilkovali njegovo formalno šolanje, je Meštrovič s svojim ekspresivnim gledanjem vzpodbudil Goršetovo „čisto umetnost“ in „odkrivanje skrivnosti“, ki pa so bile drugačne kot Meštrovičeve. Vendar je začetni Gorše tudi ekspresionist in je kot najteljateljše šolan kpar sijajno izpopolnil takrat že precej številno vrsto slovenskih ustvarjalcev. Eno prvih večjih naročil je bil kip Brezmadežne za Trnovo pri Ilirski Bistrici in sledila so še druga cerkvena naročila, ki so se jim pridružila posvetna dela, katera so prišla deloma v tržaške in goriške javne zbirke. Poleg skulptur pa se je Gorše posvečal tudi risanju, spominjam le na ilustracije v vseh treh knjigah Jalnovih Bobrov. Ta prva leta je preživel Gorše največ v slovenskem Primorju, najprej pri bratu — župniku v Vremah, nato v Trstu in Gorici. Leta 1930 se je naselil v Ljubljani in ravno ljubljansko bivanje ga je iz ekspresionizma napotilo k večjemu realizmu, posebej v portretih.

Naš kipar se je pred dvema letoma

vprašal (Zbornik 1966), kako je prišel do tega, kar je, in si odgovoril: z močno voljo in žilavo vztrajnostjo; mi bi dodali, da mu je pomagal tudi talent in zlasti njegov optimizem. Volja in vztrajnost sta ga spravila na Primorsko, v Ljubljani se je pridružil starejšemu Kosu in mlajšemu Malešu in v času, ko smo mi že začasno opustili misel na osnovanje visoke umetnostne šole, jo je Gorše (1944/45) sam ustanovil. Vzgojil je precej sedaj že pomembnih slovenskih umetnikov.

5. maja se je „nemudoma“ pridružil prvim beguncem in šel z njimi čez Ljubelj in Celovec v Monigo in Servigliano. Po dobrih 14 dnevih se je postal iz Servigliana v Trst, kjer je odšel do prvih 50 let. V Trstu je bil šolnik na slovenski gimnaziji in učiteljsku, kjer je poučeval risanje in umetnostno zgodovino; na slovenski radijski postaji pa poročevalec za likovno umetnost. A že v Monigo se je v njem prebudil ekspresionizem, recimo mu zdaj neoekspresionizem, in v tem stilu so nastali potem v Trstu portreti slovenskih škofov in reliefi iz najstarejše slovenske zgodovine.

Poln volje, vztrajnosti in optimizma se je slednjič podal v Severno Ameriko. Nad deset let je bival v Clevelandu med svojimi rojaki in je z njimi sodeloval. Že v času svojega študija pri Meštroviču je zahrepenel, da bi vsaj eno cerkev po svoji zamisli opremil. To hre-

penenje se mu je v Ameriki v še večji meri izpolnilo, saj je poleg cerkve Marije Pomagaj v Torontu opremljal še cerkve v Chisholmu Min., Brezmadežne v Novem Torontu in eno v N. Dakoti. Vzporedno so nastajali vedno novi nabožni kipi. A splošno ameriško hlantanje po abstraktni umetnosti na Goršeta v začetku ni pozitivno vplivalo. Umetniško je sicer napredoval v smeri neoekspresionizma, a negativni znak abstraktne umetnosti mu je bilo posebej pomanjkanje zdrave tradicije. Kolikor toliko ga je zviralo v poletu tudi precej osamljeno slovenstvo v Clevelandu.

Leta 1963 se je preselil v New York, kjer je našel umetnostno kulturno hvalečnejše okolje. Ni brez pomena, da ima vsaj dva modernejša, če ne kvalitativno enakovredna slovenska sodlavlca in da v New Yorku utripa pulz velikega kulturnega centra. A to, aa je Slovenec, ga ni nikoli motilo pri uveljavljanju v tujem okolju. Nasprotno, nalezl je večkrat celo na obudovanje, zlasti od strani Amerikancev (Zbornik 1966, str. 333). To naj si on sedanji sedemdesetletnici zapomni vsi v tujini živeči Slovenci, tudi oni, ki jim je narodnost še vedno vprašanje, kajti versko in narodnostno prepojeni kipar France Gorše je pravi draguti izseljenega slovenstva, ki ob tem jubileju prosi Boga, da bi dal kiparju še dolgo potrebne moči za ustvarjanje med nami.

Marijan Marolt

Novice iz Slovenije

V Ljubljani je od 2. do 9. septembra X. mednarodni muzikološki kongres. Udeležuje se ga okoli 500 gostov iz 29 držav. Poleg mednarodne muzikološke zveze zaseda istočasno v Ljubljani še več specializiranih glasbenih združenj. Za kongres je med drugim pri mariborski založbi Obzorja izšlo delo dr. Dragotina Cvetka v francoščini, v katerem je prikazana zgodovina slovenske glasbe. Slovenska matica je izdala „Glasbeno delo na Slovenskem v obdobju protestantizma“, ki ga je napisal Andrej Rijavec, pri Narodni in vseučiliški knjižnici v Ljubljani so pripravili katalog glasbenih tiskov in katalogov, pri Semeniški knjižnici pa faksimile izvirne izdaje „Leges academiæ filharmoniorum“ iz leta 1701. Pregled narodnih glasbenih zgodovin so za ta kongres pripravile tudi ostale republike v državi.

Na območju Slovenije so štiri vrste cest. 1., 2., 3. in 4. reda. Slednje so občinske ceste ter morajo za njihovo vzdrževanje skrbeti občinske skupščine, krajevne skupnosti ali lokalne ustanove. V Sloveniji je občinskih cest 6.747 km. Kolovozov v pravem pomenu besede je 2.108,5 km, gramoznih ali makadamskih cest 4.294,5 km in moderniziranih t.j. poškropljenih s protiprašno prevleko 344 km. Večina občinskih cest je v zelo slabem stanju.

Pet delavcev mariborskega podjetja Metalna je v noči od 30. na 31. avgusta utonilo v umetnem jezeru pri pregradi Melkasa v Abesiniji. Bili so zaposleni pri montiranju cevovoda za elektrarno Avas. Do nesreče je prišlo, ko so z avtomobilom padli v jezero. Trupla ponesrečenecv so prepeljali domov in jih tam pokopali.

Zaradi velike suše v letošnjem poletju je po nekaterih slovenskih krajih primanjkovalo vode. N. pr. v Postojni so si morali ljudje v začetku avgusta natočiti vsak dan samo od 5. do 8. ure jutraj, od 12. do 15. pop. in od 18. do 2. ure ponoči.

Vse gorenjske ceste s štirimi močnimi območnimi prehodi so s cestnim prometom tako obremenjene, da je na njih vedno več prometnih nesreč. Samo v juliju je prešlo območje prehoda 420.283 domačih in tujih vozil z več

kot 1.200.000 osebami. Pri tako velikem cestnem vrvežu je bilo na gorenjskih cestah samo v juliju 200 prometnih nesreč.

Gorenjski sejem, ki je bil v Kranju od 4. do 16. avgusta, je letos dosegel še večji uspeh kot v prejšnjih letih. Obiskalo ga je nad 140.000 ljudi, ki so nakupili milijone blaga v vrednosti okrog 200 milijonov novih din.

V zdravilišču Slatina Radenci so uredili nove vrelce slatine, ki povečujejo zmogljivost dosedanjih od 30.000 na 90.000 litrov na uro.

Zavod za gojitev divjadi Triglav na je dobil iz italijanskega narodnega parka Gran paradiso nad Torinom v zamejnih gozdovih in gamse 64 svizcev. Spustili so ji v že pripravljena bivališča v trentarskih gorah in na Vršču.

V Sloveniji je v razdobju od 1. januarja do 30. junija t. l. diplomiralo na raznih fakultetah, umetniških akademijah, visokih in višjih šolah 1.524 študentov. Od teh je bilo 1.291 rednih in 233 izrednih slušateljev. V istem času je bilo v vsej državi 13.648 diplomatov.

Umrli so. V Ljubljani: Franjo Mastek, Ivan Zupanec, načelnik PTT v p. Ana Smole roj. Ovca, Franc Likar, Leopold Kolman, Marija Cvetko roj. Trošt, Ivan Smrekar, Janez Brišček, Frančiška Trampuž roj. Zupan, Albin Hlebs, Ivan Škrli, upok. in Vera Levstik, ravnateljica nižje gimnazije v p. na Vrškem, Antonija Zupančič roj. Babič v Hrastniku, Jožefa Kurnik roj. Sedej v Trzinu, Ivanka Perovšek roj. Šeme v Peči pri Grosupljem, Štefa Bačar v Prešerju, Terezija Luštrik v Medvodah, Egidij Gorenc v Mokronogu, Alojzij Zajc, upok. v Domžalah, Karel Vitez v Celju, Mela Prorazil, učit. v p. v Slov. Konjicah, Franc Rebolj, upok. v Metliki, Andrej Markič, pos. in ključavničarski mojster v Trzinu, Marija Zdravje v Gradežu, Ivan Trobešev, ključavničar v Kamniku, Margareta Tržan v Celju, Andrej Pregelj v Colu, Franci Likar v Kranju, Pavla Fabjan v Zabji vasi, Ivana Fabjan roj. Hribar v Kočevju, Marija Umnik roj. Kern, pos. na Suhi pri Kranju, Ivan Furlan, upok. v Kranju.

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Blagoslovitev slovenske zastave

Slovensko državno gibanje v Argentini je imelo v nedeljo 17. septembra v Ateneu Don Boscovega zavoda v Ramos Mejji blagoslovitev zastave gibanja. Pred oltar so jo prinesla dekleta in žene v narodnih nošah, blagoslovil jo je pa prelat g. Franc Novak, župnik iz mesta Ituzaingó. Za botra sta bila g. Ema Kessler Blejčeva ter g. Tine Duh. G. prelat je ob tej priliki spregovoril nekaj besed o pomenu zastave ter njenih barv.

Sledila je koncelebrirana maša, ki so jo imeli g. prelat Franc Novak, moronski kaplan g. Franc Himmelreich ter slov. salezijanec g. Martin Štuhec. G. prelat je imel cerkveni nagovor o dolžnosti glede spoštovanja Gospodovih dni ter skrbi za dušni blagor in ne samo za materialne dobrine.

Med skupnim kosilom so govorili g. prelat Franc Novak, Vule Rupnik, Tine Duh in Ivan Korošec.

Osebnosti

Poroka. V cerkvi Sv. Marjete v Boulogne sta se 9. septembra poročila g. Janez Tašner in gđc. Rita Malatesta. Poročil ju je g. Matko Borštnar, griči pa sta bila g. Terezija Tašner in g. Carmelo Malatesta. Čestitamo in želim vso srečo!

† Ciril Skebe

Novica o njegovi smrti v petek, dne 15. septembra t. l., je močno pretresla vse rojake. V začetku o njej ni bilo dosti podrobnosti, pozneje pa smo zvedeli, da se je pred 14 dnevi na stanovanju v Ramos Mejji po nesreči močno opeknel. Na stanovanju mu je namreč

eksplozirala petrolejski kuhinjski. Ob eksploziji kuhinjski je zadobil tako hude poškodbe, da so ga morali takoj prepeljati v bolnišnico Duran v Bs. Airesu. Tu je zdravniku in bolniški sestri povedal, da je dobil opekline zaradi eksplozije kuhinjskega, izjavil pa tudi, da ve, da bo sedaj umrl. Zato je izrazil željo, da bi prišel takoj k njemu duhovnik, da bi se spovedal in prejel sv. obhajilo. To željo so mu takoj izpolnili ter se je rajni Ciko tako že v bolnišnici Duran dobro pripravil na srečanje z Bogom. Iz bolnišnice Duran so nato rajnega Cika prepeljali v italijansko bolnišnico, kjer so se tudi iztekli dnevi njegovega življenja.

Pogreb bo danes v četrtek 21. septembra.

Rajni Ciril Skebe-CIKO, kakor so ga splošno klicali, je bil med Slovenci dobro znan, ker se je udeleževal vseh večjih prireditvev. Doma je bil iz Novega mesta, kjer je bil njegov oče šolski nadzornik za novomeški okraj. Tu je hodil v ljudsko šolo ter tudi v gimnazijo. Univerzo je pa študiral v Ljubljani. Stanoval je v Cirilovem domu ter je bil močno navezan na prof. dr. Ehrlicha. Njegov stric Silvo Skebe je bil duhovnik. Nazadnje je bil župnik na št. Urški gori. Med okupacijo so ga Italijani imeli dalj časa zaprtega v rimskih ječah.

Po zlomu Italije leta 1943 se je pridružil domobrancem. Na Igu je bil tako hudo ranjen v desno nogo, da so mu jo morali odrezati ter je bil od tedaj naprej invalid. Izguba noge, čeprav je lahko in lepo hodil s protezo, ga je duševno zelo potrla. Zaradi tega je vsa leta hudo trpel. Po letu 1945 je študije nadaljeval v Grazu. Tu se je začel še bolj posvečati risanju in slikanju. Po prihodu v Argentino se je ves predal risanju filmskih lepakov. V tej stroki je postal pravi mojster ter je užival velik ugled.

NAJMODERNEJŠI TELEVIZIJSKI APARAT

je draga stvar. Precej časa je treba štediti, če ga hočete kupiti. Sedaj pa vam je dana izredna prilika, da ga morete dobiti

za 300 pesov

če plačate ta znesek za tiskovni sklad Svobodne Slovenije. Kot potrdilo dobite srečko, katere žrebanje bo zadnji teden v oktobru po argentinem državnem žrebanju.

Pohitite! Take prilike ne boste imeli zlepa!

Naša jubilanta

70-LETNICA BERGANTOVE MAME

Jubilantka ga. Franciška Bergant roj. Klopčič se je rodila 19. februarja 1897 v Svinjah v župniji Moravce v znani Hrvatovi družini. V ljudsko šolo je hodila v Moravčah, ko jo je končala, se je vpisala v šestmesečni dr.

Krekov gospodinjki tečaj, ki ga je priredil Kranjski deželni odbor. Kot dekle je delovala v Marijini družbi ter z vsemi sredstvi podpirala katoliško prosvetno društvo ter Orlovsko organizacijo. Politično je bila že tedaj na strani SLS ter ji je ostala zvesta do sedanjih dni.

Med prvo svetovno vojno je pomagala pri delu svojim poročenim sestram, katerih moške so bili na bojiščih. Zaradi prevelike izčrpanosti si je že takrat nakopala bolezen. Dne 7. julija 1930 se je poročila s Francem Bergantom z Krašca ter se z njim preselila v novi dom v Sotesko v moravski župniji. V srečnem zakonu se jim je rodilo 6 otrok, Najstarejši sin France je bil leta 1960 posvečen v Argentini v duhovnika ter je nato služboval kot kaplan v Caserosu, nato pa odšel v Rim na Biblicum študirat sv. pismo. Poleg tega pa še splošno bogoslovje ter jezike: francoščino, angleščino in nemščino. Med študijem je bil tudi v Sveti deželi. Tu ga je letos prav v Jeruzalemu zalotila vojna med Arabci in Izraelci. Okoli frančiškanskega samostana, v katerem je bil v Jeruzalemu, so bili tri dni hudi boji, toda obe strani sta spoštovali svetost kraja in je zavod ostal nepoškodovan. V Argentino se je vrnil 14. t. m. ter bo tu ostal do odhoda na novo službeno mesto.

Druga svetovna vojna tudi Bergantovi mami ni prizanesla. Zaradi odhoda moža k domobrancem je dva meseca veliko pretrpela pred terenci in partizani, ki so prihajali iz gozdov. Dne 2. novembra 1944 so prišli kar z vozom. Morala se je obleči, nato so jo s šestimi otroki in z malenkostmi, ki jih je lahko vzela s seboj ter z njeno sestro Ano tudi s šestimi otroci odpeljali do bližine vasi Kratine, kjer so jih zložili in pustili sredi mraza v noči na cesti.

Leta 1945 je z možem in vso družino odšla v Vetrinje, nato v tirolsko taborišče Peggez, od tu pa v Spittal. V Peggezu ji je umrl sin Janez. V Argentino je prišla leta 1948.

Jubilantka je hotela svojo 70-letnico življenja praznovati šele tedaj, ko bo lahko navzoč tudi njen sin duhovnik France. Ker se je to zgodilo prejšnji teden, so za soboto, 16. t. m., pri Bergantovih v San Justu pripravili veliko družinsko slavo, pri katerem je bilo okoli 70 ljudi. Poleg otrok in njihovih družin tudi povabljeni gostje. Med temi so bili prelat g. Franc Novak, župnik v mestu Ituzaingó, g. Miloš Stare in salezijanski duhovnik g. Janko Mernik. Med dobrim družinskim in prijateljskim razpoloženjem je prvi povzel besedo g. prelat Franc Novak ter čestital tako g. Bergantovi k 70-letnici, kakor tudi njenemu sinu Francetu ob vrnitvi iz Rima. Jubilantki je izrekel čestitke tudi g. Janko Mernik kot krajevni duš-

ni pastir, V imenu sorodstva je pa govoril Ivan Kopač ter jublanki ge. Bergantovi in njenemu sinu Francetu izrekel prisrčna voščila v imenu sorodnikov, predvsem v imenu tistih, ki niso bili navzoči.

Gornjim čestikam se pridružuje tudi Svobodna Slovenija in želi ge. Bergantovi, da bi ji Bog naklonil še dolgo življenje v sreči, zdravju in zadovoljstvu, njenemu sinu Francetu pa, da bi vse njegovo delo v dušnem pastirstvu spremljal Bog s svojim obilnim blagoslovom.

FRANC GRICAR — 50-LETNIK

V nedeljo 10. septembra t. l. je v krogu svoje družine in prijateljev slavil svoj 50. rojstni dan Franc Gričar v Castelarju.

V št. Juriju pod Kumom mu je 10. septembra stekla zibelka. Je pravi Kumljanec: skromen, nadarjen, priden, vztrajen, pošten in dober ter globokoveren. Njegov oče France je bil dober in cenjen mizar. Mladi France je po končani ljudski šoli ostal v očetovi delavnici in se izučil mizarstva. Pri očetu je delal do začetka druge svetovne vojne.

Ko so v decembru 1941. leta Nemci izselili Slovence iz tistih krajev v Nemčijo, je France pobegnil na Čatež pod Zaplazom. Tu ga je doletela komunistična revolucija. Kot zaveden katoliški fant je stopil med prvimi v Legijo. Ko pa se je ustanovilo slovensko domobranstvo, je šel v domobranstvo v Kostanjevico na Krki. Njegov četni poveljnik je bil Miha Benedičič. Ob koncu vojne se je z drugimi soborci umaknil na Koroško in begunska leta preživel v taborišču Spittal ob Dravi. Takoj se je oprijel svoje obrti in pomagal, kjer koli in komurkoli je mogel, da je lajšal nevednosti barakarskega življenja. Tik pred odhodom v Argentino, se je v taborišču poročil z Zofijo Mole iz Horljaja.

Ob prihodu v Argentino se je najprej naselil na kinti g. Rudolfa Klariča v La Reji. Stalno zaposlitev pa je kmalu našel v tovarni Tintoreria Morón v Moronu. V Castelarju si je postavil lepo hišo. V srečnem zakonu sta se mu rodila sinova Rudi in Franci, ki študirata v Colegio Inmaculada v Castelarju. Veliko hudega je preстал. Težke bolezni v družini in tudi njegovo življenje je bilo že na nitki. Pa je pokazal da ima živo vero in trdno zaupanje v Boga in voljo do življenja. Minilo je trpljenje, s tem se je povrnila sreča in France je ostal enako dober.

Je zvest član naših društev Zedinjene Slovenije in Pristave v Castelarju in naročnik slovenskega izseljenkarskega tiska. Njegova gostoljubna hiša je odprta vsem slovenskim rojakom ki jih France in gospa postrežeta z vso ljubeznostjo in darežljivostjo. Naj Bog ohrani našega jublanta še mnogo, mnogo zdravih in srečnih let in naše najboljše želje ga spremljajo tudi v Severno Ameriko, kamor se bo v kratkem preselil. Bog ga živi in njegovo družino.

Vsak teden ena

PA NE POJDEM PREK POLJAN

Josip Murn-Aleksandrov

Pa ne pojdem prek poljan, je v poljani črni vran, je v poljani noč in dan.

Jaz bojim se ga močno, črno vranje je oko, črna slutnja gre z meno.

Ah, v tujini bodem pal, vran oči mi izkljuval, krakal bo, ne žaloval.

SLOVENCI PO SVETU

KANADA

V Torontu je pa folklorna skupina Nagelj nastopila dne 18. avgusta v Grand Stand Exhibition Parku ob otvoritvi torontskega velesejma.

VENEZUELA

Iz pisma prijatelju in naročnika lista:

„Po potresu si počasi umirjamo živce. Bilo je mnogo strahu in živčnosti, ki še traja. Mnogi so videli razne prikazni: eni ljudi z Marsa, drugi meteorite, tretji leteče krožnike. Zraven dodajte še razne vedeževalke, ki so napovedale nove potrese pa imate sliko stanja teh ljudi. Namreč pred meseci je neka vedeževalka v Italiji, ki je baje napovedala Kennedyjevo smrt, napovedala, da bo neko mesto v Južni Ameriki, ki slavi posebno slavo, razdeljal potres. Ker smo tu slavili 400 let Caracasa, so seveda ljudje takoj hlastali za vsako novo „prerokbo“ in ji dali verjetnost. Upam da se kljub temu življenje vrača v stari normalni tir. Hvala Bogu, med Slovenci ni bilo smrtnih žrtev! Kot itak veste, potres je porušil 4 nebotičnike po 10 nadstropij visokih. To je ljudi pač preplašilo. Stavbe ki so prenesle ta potres so res dobro zidane, saj se je zibalo, kot bi bili na ladji.“

OBVESTILA

Sobota, 23. septembra:

V Slovenski hiši ob 17. sestanek SKAD-a. Predava dr. V. Brumen o sporu med rodovi v emigraciji.

V Slomškovem domu ob 20. predavanje dr. F. Zaklja: Potovanje po bližnjem vzhodu. Številne skioptične slike. V našem domu, San Justo, pomladanski večer.

V Slomškovem domu v San Martinu ob 18.30. roditeljski sestanek. Predaval bo Zorko Simčič: Kaj pomeni biti danes Slovenec.

Slovenski dom, Carapachay. Ob 20. predavanje o papeški okrožnici: Napredek narodov.

Nedelja, 24. septembra:

V Slovenski vasi XV. mladinski dan. V Slomškovem domu družinska nedelja. Po maši predavanje g. p. dr. Al. Kukavice: Cerkev in moderna zakonska problematika. Skupno kosilo.

Slovenski dom, Carapachay: Družinska asado s tekmovalnim v balinanju. Začetek ob 10.

V Adroguetu v Škofovem zavodu ob 16. sestanek staršev.

V našem domu v San Justu ob 15. sestanek naraščajnic in mladenk.

Sobota, 30. septembra:

V Slomškovem domu ob 20. veseligrá ženin iz Amerike.

Slovenski dom, Carapachay ob 19. Jalnova Srenja v uprizoritvi Carapachayskega odra.

Nedelja, 1. oktobra:

V Slovenskem domu v San Martinu peta velika tombola.

V Slomškovem domu po maši nadaljevanje razgovora o papeški okrožnici; ob 20. ponovitev veseligrá ženin iz Amerike.

Slovenski dom, Carapachay: Ponovitev igre Jalen: Srenja ob 18.

Sobota, 7. oktobra:

V Slomškovem domu ob 18. materinska proslava.

Sobota, 14. oktobra:

V Slomškovem domu otvoritev razstave slovenskega izseljenkarskega tiska.

Nedelja, 15. oktobra:

Praznik slovenske besede. Celodnevna prireditev ob obletnici Slomškovega doma.

Slovenski dom v Carapachay: celodnevni pomladanski piknik.

SDO

Slovenska vas

SFZ

15. MLADINSKI DAN

24. septembra 1967 na športnem igrišču

Program:

- 9.30 Mladinska sv. maša
- 14.30 Govor krajevnega predsednika SFZ
- 15 Nastopi:
 - Naraščajnice, naraščajniki, mladenke
 - mladci, dekleta, fantje
- 19. Predvajanje filma z olimpiade v Tokiu

Vsi na Mladinski dan

† inž. arh. Jože Jelenec

V Mariboru je 22. avgusta v 78 letu starosti umrl inž. arh. Jože Jelenec, do komunističnega prevrata soimetnik

KAM V NEDELJO, 1. OKTOBRA?

MIGREMOVSI NA
TOMBOLO
SAN MARTIN

40 DRAGOCENIH TOMBOL — GLAVNI DOBITEK:

MODERNA ZAKONSKA SPALNICA

Med ostalimi tombolami so: velik domači kopalni bazen, ure, likalnik, nogometne in woleybal žoge, pribor, blago za obleke itd.
Poleg teh tombol še 100 žinkvinov.

Začetek ob 15.30

Sodeluje orkester PLANIKA

SLOMŠKOV DOM

- V SOBOTO, 23. sept., ob 20 predavanje č. g. dr. F. Žaklja: **POTOVANJE PO BLIŽNJEM VZHODU** (Sveti deželi, Egiptu). Številne skioptične slike.
- V NEDELJO, 24. septembra: **DRUŽINSKA NEDELJA** ob 10 sv. maša, nato predavanje za odrasle: Cerkev in moderna zakonska problematika. Predava č. g. p. Alojzij Kukovica SJ. — Opoldne skupno kosilo.
- V SOBOTO, 30. sept., ob 20: Veseloigra v 3 dejanjih Vladonov **ŽENIN IZ AMERIKE**. Ponovitev v nedeljo, 1. oktobra, ob 18. 30.

VSI LEPO VABLJENI!

Srednješolski tečaj ravn. Marka Bajuka sporoča:
Ob 100-letnici ustanovitve slovenskega gledališča

Srečanje s Cankarjem

Dr. FRANC KNAVS
ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20
Na telefonu tudi dopoldne (10—12)

Luján, Francia 952
T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9—13

Pripravljata prof. Al. Geržinič in režiser Nikolaj Jeločnik za 23. septembra ob 19.30 v Slovenski hiši.

Vabljeni dijaki srednješolskega tečaja in njihovi starši.

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl
Cascante

Escribano Público
Pta. baja, of. 2

Cangallo 1642 Buenos Aires
T. E. 35-8827

PRISPEVAJTE V TISKOVNI
SKLAD SVOB. SLOVENIJE!

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

T. E. 69-9503

Argentina

CORREO
ARGENTINO
Central 8FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 910.387

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1967: za Argentino \$ 1.900.—. Pri pošiljanju po pošti doplačilo \$ 100.—. Za ZDA in Kanado: 12 dolarjev za pošiljanje z letalsko pošto, in 9 dolarjev za pošiljanje z navadno pošto.

Walleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

NOVEMBER

19.

BERAZATEGUI

obletnica blagoslovitve doma

Pridete gotovo — kajne!

Iz domovine je prišla žalostna vest, da nas je dne 9. septembra t. l. v 77 letu starosti zapustil in šel po plačilo k Bogu naš predragi mož, oče, stari oče, brat, tast in svak

Martin Pergar

K zadnjemu počitku so ga položili v Ljubljani.

Naj počiva v miru!

Maša zadušnica zanj se bo darovala dne 8. oktobra v Slomškovem domu.

Žalujoči:

žena: Terezija roj. Klopčič

sinovi: Franc, Ivan, Anton z družinami ter Ciril;

hčerki: Ivanka por. Markelj in Marija por. Polak

z družinama ter ostalo sorodstvo

Buenos Aires, Ljubljana, Jesenice

Zahvala

Iskreno se zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so prišli kropit našo ljubo mamco. Pred vsem iskreno zahvaljeni vsi prijatelji in rojaki iz daljnega Buenos Airesa, ki ste prihiteli s cvetjem, nas tolažili ob tej bridki izgubi naše dobre mame in jo spremenili na njeni zadnji poti.

Še prav posebno zahvalo našemu rojaku in prijatelju preč. g. Jeretini, ki ji je v času njene bolezni tako pogosto prinašal Jezusa, največjo tolažbo globokoverni mami, ter za tako lep poslovilni govor Peternelevo mami in za vodstvo pogreba.

Žalujoči sinovi in hčere z družinami
Peternele, Marinič, Goleb in Hronsky

SEPTEMBER
23

POMLADANSKI VEČER

v prijetnem rožnatem okolju

Lepa nagrada za damo rož.

NA VSTOPNICE LAHKO ZADENETE LEPE IN PRAKTIČNE DOBITKE

Sodeluje orkester Planika

MED ODMORI ŠALJIVE TOČKE

Pridite, ne bo vam žal!

HIPOLITO IRIGOYEN 2756

NAŠ DOM, SAN JUSTO

Janez Jalen

Trop brez zvoncev

Povest

Vštric cerkve Svetega Duha se je Peter za hip ozrl proti rileu čolna in opazil na mostu pri Svetem Janezu dva možaka. Nekaj mu je reklo, da čakata nanj. Kakor iz navade je brž dvignil daljnogled k očem in prepoznal stražmojstra Korenca in Znojevega Martinča. Čemu neki sta se ta dva sešla, je bil radoveden. Peter in se še krepkeje upri v vesli. Bil je še daleč na jezeru, ko ga je Martinč že poklical po imenu in zavpil, naj se podviza. Pred mostom, tako daleč, da čolna ni mogel potegniti tok Save s seboj, se je Peter ustavil. Znojev je molil čez ograjo prav nadenj več sežnje dolgo preklo. Le kje jo je urezal? Na koncu je visela od nje kratka zanka. Peter je priljubljenega žandarja pozdravil, Martinča pa magajivo ogovoril: „Kaj misliš ribe loviti? Pa kar vpričo naju, ki sva oba zaprisežena.“

„Uganil si,“ se je smejal Martinč. „Dolgo in tanko, pa za toliko težjo ribo imava ugledano z gospodom stražmojstrom, pa ne moreva brez čolna do nje. Tebe čakava, da nama pomoreš. Kar v vodo poglej; čista je, da se vsak kamenček razloči na dnu. Tamle je! Pa pazi, da je ne preplasiš.“

Martinč je pokazal s preklo, v katero smer naj Peter išče. Opreznosti vajeni lovec se je res previdno obrnil in zagledal na dnu jezera — Kranber-

gerjevo sabljo. Skoraj bi mu bilo na glas ušlo, da je Martinč od samega zlodeja.

V fužinarskem ladišću je stopil še Znojev v čoln. Čeprav se v vodi vsaka stvar malo drugače vidi, je Martinč sabljo kaj kmalu izvlekel. S Petrom sta čoln priklenila in odšla na most. Znojev je izročil Korencu orožje in hudomušno pripomnil: „No, gospod stražmojster, sedaj imate pa porazgubljenega Kranbergerja vsega skupaj.“

„Kako to?“ se je zagovoril Peter.

„Včeraj je gospod našel tudi puško, bajonet in klobuk,“ je pojasnil Martinč.

„Kje pa?“ Lovec kar verjeti ni mogel.

„V žvanovem brstju,“ je potrdil Korenc in še pristavil, da se mu čudno zdi, ko je že vendar dvakrat prej stikal tam naokrog, pa ni ničesar opazil.

„Človek ne vidi vsak dan enako dobro.“ Martinč se je le s težavo resno držal.

„Boš ti meni pel!“ Stražmojster je požugal Znojevemu s prstom. Pa ne zares. Zadovoljno se je smejal: „Ne puški in ne klobuku se ne pozna vreme. Pa je šel maja dostikrat dež. Samo bajonet je malo rjast. Orožje je bilo ves čas pod streho. Poznam vas, Bohinjce.“

66

„Nekateri so res salamensko nabriti.“ Peter je po strani pogledal Martinča. Rad bi ga bil pa kar vpričo žandarja vprašal, kdaj je vendar Kranbergerjevo ropotijo pretihotapil iz votline v steni Komarče nazaj do vasi.

Korencu Petrov pogled ni ušel. Pomežiknil je z levim očesom in pokimal z glavo: „Ne rečem dvakrat, da nista imela pri Kranbergerju vidva prste vmes. Če mi je Martinč prišel pravit za sabljo, kje je, zakaj bi ne bil vedel še za puško?“

Znojev se je naredil hudega: „Gospod stražmojster! Če tako mislite...“ „Nič, nič. Kar tiho bodi,“ mu ni dal izgovoriti Korenc. „Nič čudnega ni, če sta bila zraven. Saj sta dovolj pretepela zavoljo njega. Posebno Peter. In ves Bohinj. Jaz pa še največ. Ne bom več dalje brskal. Meni nič mar. Sem vesel, da sem se dedca prisekljivega, domišljavega in tožarskega znebil. Pričepenca tujega! Žandar ne bo več. Vsaj v naših krajih ne. In kako me je naganjala oblast zavoljo izgubljenega orožja! Kakor bi bil jaz kriv.“

„Vi prav nič,“ je posegel v besedo Znojev. „Če ne bi bilo zavoljo vas, ki znate tudi včasih malo zamežati, bi se moralo po mojem prej nekaj bohinjskih gora podreti, preden bi se bila puška našla.“

„Eh, kaj bi premlevali stare reči!“ Korenc je dvignil roko in razprl prste: „Stopimo rajši na Polje. Dam jaz za kozarec vina.“

Martinč je bil koj voljan. Za gostilno je imel vedno čas, če ne si ga je

pa vzel. Peter pa je moral tako in tako iti na Bitrico čakati zakupnika, ki naj bi se okrog poldneva pripeljal z Bleda. Vsi trije so pogledali še enkrat na jezero. Njegova gladina se je bila med njihovim razgovorjem na rahlo vznemirila.

Onstran mostu so srečali lesnega trgovca Klemena iz Radovljice. Namenjen je bil po opravkih v Zgornjo dolino. Povedal jim je novico, da je prekanja konec in da železnica proti morju prav gotovo steče skozi Bohinj. Bo prav in ne bo prav, so menili. Tedaj je nedaleč od njih prilezel na cesto gad, prav iz grmovja, kjer današnji stoji hotel Sveti Janez. Klemen se je kač bal in jih ni mogel videti. Brž je hotel, naj gada kdo ubije. Peter in Martinč se pa nista ganila. Znojev je gada s svojo dolgo preklo samo pobezal in mu ni pustil prelesti ceste.

„Kaj se ga tako bojiš, da si ne upaš stopiti bliže? Vsaj zdaleč mahni po njem,“ je priganjal Klemen.

„Počemu? Saj ni nikomur storil nič žalega. Živi pa prav tako rad kakor kdo izmed nas.“ Martinč je navihano pogledal Petra, ki se je že prestopil, da stre gada glavo. Lovec je obstal. Razumel je, da ima Znojev spet kako svojo hudomušnost za ušesom.

„Da ste Bohinjci taki strahopetci, bi pa ne bil verjel,“ je bil Klemen kar nejevoljen.

„Gospod!“ Martinč je dvignil nenavadno dolgo bukovko. „Če mi daste goldinar, ga pa denem za srajco.“

Klemen je obstrel. Kar verjeti ni mogel, da bi si kdo upal spustiti gada na golj život. Denarja se mu ni zdelo škoda. Rad bi bil dal še celo več, da bi videl tako drznost. Bal se je pa nesreče. Ni maral, da bi mu kasneje kdo kaj očital. Celu z oblastmi bi utegnil priti navzkriž. Obotavljal se je, ker si ni hotel nakopati odgovornosti: „Pa če te piči?“ je pomišljal.

„Nič se ne bojte. Ne bo me. Ga bom prav obrnil. Kar sem z goldinarjem!“ Znojev je že nastavljal dlan.

„Če smem?“ Radovljčan je vprašujoče pogledal stražmojstra.

„Kar. Zakaj pa ne?“ Korenc se za Martinča ni nič bal. Bil je že sam radoveden, kako jo bo izpeljal. Prav tako tudi Peter. Klemen je pa že oddrgnil mošnjo in položil Znojevemu srebrnik na roko. Vsi so nestrpno čakali. Martinč je pa stisnil pest, prav počasi dvignil roko, si odpel gumb pod vratom in spustil goldinar za srajco.

Peter in Korenc sta se glasno zasmejala. Klemen pa z njima vred. Samo zavoljo lepšega je ugovarjal, da ne velja. Martinč je pa trdil, da je do pičice izpolnil, kar je obljubil. Razložil je: „Rekel sem: ‘Če mi daste goldinar, ga pa denem za srajco.’ In sem ga. Vi ste mislili gada, jaz pa goldinar. Nikar me pa ne dolžite, da se kač bojim.“ Znojev je odložil preklo, stopil do razdraženega gada, ga ročno ujel za rep, zavihtel okrog sebe in vrgel v jezero.

(Nadaljevanje prihodnjic)